

ÚHEL POHLEDU

Únor '48 a únor '18 – nebe a dudy

Srovnávání našich dnešních lapálií s komunistickým převrtem je lehkovážné. Nerouhejme se

VÁCLAV HOŘEJŠÍ
molekulární imunolog

Až do mých čtyřiceti let bylo slovo únor jaksi podvědomě spojeno spíše než s úlovím „... bílý, pole sílí“ s přívlastkem „vítězný“, či ještě spíše „Vítězný“. Ve škole, v rádiu, v televizi, v novinách, na plakátech a transparentech jsem toto spojení slyšel, resp. viděl aspoň tisíckrát.

Sám si ty pohnuté dny roku 1948 nemohu pamatovat – ještě jsem tehdy nebyl ani počat a narodil jsem se až o rok a půl později. Musím však říci, že díky svému značně antikomunistickému tatínkovi jsem vždycky dobře věděl, jak to bylo (i když jsem ovšem o jeho názorech v rámci přirozené skepse vůči rodičům někdy nemoudře pochyboval).

Od nejtěžšího dětství si pamatují tatínka lovcího vysílání Svobodné Evropy, skomírající mezi žbluňkáním rušičky, jeho diskuse s několika obdobně reaktivně naladěnými pravidelnými návštěvníky, jeho hádky s jediným střejdou komunistou.

Samozřejmě jsme s bratrem nesčetněkrát slyšeli: „Ale tohle nesmíte říkat ve škole!“ Nemyšlím si, že tahle rozpolcenost mezi tím, co jsem slyšel doma a co ve škole (a v rádiu), na mě měla nějak zvlášť negativní vliv. Vždycky jsem se jen v dospělosti divil, když jsem se od svých mnoha přátel a známých dozvídal, že to u nich bylo jinak – dětem se v zájmu uchování duševní rovnováhy a bezpečnosti i doma raději říkalo to, co bylo i ve škole „správné“.

Šílené experimenty

Tatínek byl velmi slušný člověk, ale slova, jimiž při výročí „Vítězného února“ a podobných příležitostech komentoval záběry pochodujících milicionářů a stranických představitelů, moc slušná nebyla – v paměti mi utkvěl pro mě tehdy exoticky znějící výraz „svoloč“.

Když jsem později už trochu bral rozum, ptal jsem se ho na to, jak to tedy vlastně bylo s tou demisí zrádných ministrů, jak nám o tom říkala soudružka učitelka, proč ji vlastně prezident Beneš přijal, jak to, že komunisti měli takovou velkou podporu. Dobře si pamatují, jak se vždycky rozčílil na prohrané komunistického ministra vnitřní věci, zrádného přeběhlíka Zdeňka Fierlingera, na sociální demokrata,

Protest proti plíživé likvidaci demokracie v Česku se uskutečnil v Praze 25. února, tedy v den 70. výročí „Vítězného února“

FOTO ČTK

kteří se k poněkud naivním demokratickým ministrům nepřidali, či na generála Svobodu, který komunisty podpořil. Se smutkem mluvil o hlouposti lidí, kteří komunistickým slibům uvěřili, a o Janu Masarykovi, který si přýmyslel, že ještě něco zachrání, ale kterého podle tatínkova přesvědčení komunisti zavraždili.

Vůbec bylo pozoruhodné, jak tento prostý člověk z chudé venkovské rodiny s pouhou nižší střední obchodní školou velmi přesně věděl o tom, co se dělo v sovětských lágrech i v jáchymovských dolech, a to všechno dávno předtím, než „prozřeli“ mnozí intelektuálové s nesrovnatelně lepšími informačními možnostmi (a kteří pak své pozdní prozření po roce '68 odskákali).

Známe úsloví říká, že všechno zlé je k něčemu dobré. Platí to tedy i pro „Vítězný únor“?

Rozhodně ne. Myslím, že 25. únor 1948 patří, spolu s 15. březnem 1939 a 21. srpnem 1968, k nejtragičtějším datům naší novodobé historie. Po válce mělo Československo velmi dobrou výchozí pozici a nebyť komunistického převratu, mohlo se stát snad nejrozvinutější zemí Evropy. Kolik zničených životů, jakou devastaci ekonomiky, přírody a kulturních památek stály tyhle šílené experimenty... Kolik mohlo být československých nobelistů...

Myslím, že 25. únor 1948 patří, spolu s 15. březnem 1939 a 21. srpnem 1968, k nejtragičtějším datům naší novodobé historie

”

Nechápu, jak ještě dnes může být někdo členem nebo příznivcem strany, která se k únorovému převratu dosud pozitivně hlásí a jež stále nepochopila, že správná cesta k prosperující a sociálně spravedlivé společnosti nevede přes revoluční násilí a zespolštění výrobních prostředků, ale že byla dávno nalezena v evropském sociálně-tržním systému.

Samozřejmě že i v těch komunistických letech nebylo všechno černé a v některých letech to vypadalo i docela zajímavě. Ale podstatné je, že všechny ty docela dobré věci by skoro jistě byly v normální svobodné společnosti ještě lepší. Vždycky jsem trochu škodolibě pozoroval, jak soudružka učitelka měla problémy vysvětlit, proč je „na Západě“ životní úroveň vyšší a proč naše hranice nestřežíme

před přívalem ekonomických emigrantů směřujících do země s lepším ekonomickým a společenským systémem, ale spíše z opačných důvodů.

Zaplat pánbůh, že už je to za námi a že se to snad opravdu už nikdy nevrátí (protože už neexistuje ten hlavní pramen zla na Východě). Docela snadno se mohlo stát, že ten hnusný a stupidní režim mohl přežít ještě dodneška – stačilo, aby se šéfem sovětských komunistů místo Gorbačova stal tehdy v roce 1985 Jegor Ligačov, a minulou neděli jsme si mohli užívat velkoplošných červenožlutých plakátů a transparentů s nápisy „Plněním socialistických závazků za naplnění odkazu 70. výročí Vítězného února“, před slavnostní tribunou na Staroměstském náměstí mohly pochodovat oddíly lidových milic a v obchodech bychom si mohli mimořádně koupit pár banánů a mandarinek.

Nerouhejme se tedy a nepoužijeme lehkovážné srovnání s „vítězným únorem“ při komentování nejrůznějších současných politických lapálií...

Nenechme si ale ani namluvit, že teď už je všechno v pořádku – samozřejmě ani zdaleka není; je dokonce smutné, že některé jednotlivosti jsou dnes dokonce mnohem horší, než byly před 20 lety. Ale přece jen je to „nebe a dudy“ ve srovnání s tím, co bývalo v dobách, kdy se slavil „Vítězný únor“.

DISKUSE

Velká sázka proti Evropě

MATĚJ ŠÍROKÝ

filozof, žije ve Francii

Jeden z největších světových hedgeových fondů Bridgewater se rozhodl vsadit na pokles ceny akcií předních evropských společností. Společnost, která spravuje aktiva v hodnotě 160 miliard dolarů, dala do takzvaných shortů 22 miliard. Jde tak proti ujištění evropských politiků, že se hospodářský růst na starý kontinent vrací. Ještě v lednu Emmanuel Macron na světovém fóru ve švýcarském Davosu ubezpečoval nejbohatší lidi planety, že „France is back“.

První vysvětlení je, že se jedná o přímý a agresivní útok na evropské akcie. Fond využije své velikosti a pověsti a svede do stejné sázky i další velké

fondy. Tím může rozpoutat paniku na evropských trzích. Jenže Bridgewater už na podzim vstoupil do shortovacích pozic za tři miliardy proti italskému bankovnímu sektoru. Z druhé je pak současná sázka, tedy délka otevření shortovacích pozic, na dva až tři roky. Jedná se tedy o dlouhodobější investici, která nebude mít okamžitou návratnost. A sleduje proto jiný záměr.

Je nutné se především podívat, že si fond vybral akcie německých firem Siemens a Deutsche Bank, německo-francouzského Airbusu, francouzské banky BNP Paribas a farmaceutické firmy Sanofi, Totalu a nizozemské banky ING. Sázka na pokles evropských bank není nic nového, nejsou v dobrém stavu kvůli malým výnosům z dluhopisů a hrozbě, že jejich klienti odejdou k nízkonákladovým bankám nebo jiným společnostem.

Evropská centrální banka (ECB) sice neoznámila datum zvednutí úroko-

vých sazeb, ale jistě se blíží. I když to nejspíš nebude zvýšení drastické, lze očekávat výprodej nevýhodných obligací se záporným úrokem a ztráty zaznamenají zejména bankovní domy.

Vyhraje Bridgewater?

Bridgewater ale může jít v úvahách spekulujících na pokles evropských akcií ještě dál, k předním nadnárodním průmyslovým podnikům. Kromě možné politické nestability EU, která může nastat již po italských březnových volbách, budou přelomové volby do Evropského parlamentu příští rok. Ale i ty jsou ještě daleko a je tu navíc další mnohem důležitější indikátor – měnový pár euro-dolar. V poslední době euro osciluje kolem hodnot 1,22–1,24. To ukazuje, že v porovnání ekonomik USA a Evropy je euro nadhodnocené.

Americký prezident Trump by chtěl udržet slabší dolar ve prospěch své

ekonomiky, jejíž oživení je cílem jeho mandátu. A může ho udržet v Bílém domě i pro druhé volební období.

Navíc úrokové sazby dolaru jsou vyšší než u eura, kde jsou nulové a pro USA hovoří i efekt Trumpovy daňové reformy, která posílí domácí poptávku obyvatelstva. Například ve Francii ale Macron stihl za necelý rok zavést již osm nových daní a jeho připravovaná daňová reforma bude mít dopad jen na skupiny s velkým příjmem. Například kuřákům v nízké nebo střední příjmové kategorii s autem na dieslový motor kupní síla výrazně poklesne.

Navíc podle technické analýzy má euro dále posilovat a právě proto je racionální vsadit na pokles evropských akcií. ECB se dostala do pasti – pokud se zvýší úrokové sazby, podpoří růst eura. A to zabrzdí jak firmy jako Total a Siemens, jejichž globální konkurenti operují s dolarem, tak i menší exportéry. Hospodářské umrtvení způsobí potí-

že se splácením úvěrů u již tak nalomených bank. Nebo se Evropská centrální banka rozhodne sazby nezvednout a možná i navýšit výkup dluhopisů evropských zemí, což ale povede k nestabilitě především u evropských bank. Ty budou nadále ztrácet kvůli malým výnosům z dluhopisového trhu a bude hrozit jeho překoupení, protože tak velká hotovost na burzách ještě zvedne ceny už tak drahých akcií. A žádný strom neroste do nebe, ani ten akciový.

Proto se zdá, že Bridgewater může svoji sázku v klidu vyhrát, nezávisle na tom, jak se ECB zachová. Tak jako vždy ani tentokrát nevíme, co se stane, a jako všechny předpovědi se i tato může mýlit a běh událostí bude nakořeněn jiný. Jisté je však to, že nás po relativním klidu čekají dva až tři roky silné volatility na trzích.

Autor přednáší filozofii pro privátní sféru ve Francii a v České republice

DOPISY REDAKCI

Celou pravdu o dětech, které nedokončí školu

Ad LN 21. 2.: Děti z vyloučených lokalit? Je třeba říct, že jde o Romy

Zástupce veřejné ochránčyně práv JUDr. Stanislav Křeček reagoval na zprávu LN, že ročně dva tisíce dětí nedokončí základní školu a že jsou to převážně děti ze sociálně vyloučených lokalit. Vadí mu, že v článku nikde „není uvedeno, co je obecně známo: že se jedná o Romy“. A že se tím jaksi maskuje (ne)efektivita práce vládních i nevládních organizací.

Pan Křeček má částečně pravdu, v těch vyloučených lokalitách skutečně žije hodně Romů. Ještě před nějakými deseti roky bych řekl, že převážná většina. Dnes už si tím tak jist nejsem. Možná si někdo pamatuje na nenávislné pochody proti obytným chudých ve Varnsdorfu v roce 2011. Docela mě překvapilo, kolik i Neromů v těch obytných skončilo. A určitě jich od té doby nebylo, soudě aspoň podle toho, kolik Neromů z různých obytných a azylových domů je mezi mými současnými klienty.

Ono je to s těmi dětmi, co nedokončí ani základku, ještě trochu jinak. Stává se to především těm, u nichž jsou nějaké nedostatky v učebních předpokladech, které jim vzdělávání komplikují a zneprjemňují. A ty nedostatky najdeme jak u Romů, tak u Neromů. Záleží také, na jak osvěcené učitele narazí. Ještě podstatnější ale bývají problémy v rodinném zázemí, přesněji řečeno výchovné nezvládnutí dětí.

Stalo se, že soud poslal do poradny na rodinnou terapii rodiče, jejichž dospívající dcera prostě odmítla do školy chodit. Dívka za školní rok nasbírala snad dvě či tři stovky neomluvených hodin. Těžko se divit, že nezvládala učivo a že hrozilo, že základku nedokončí. Ano, ti rodiče byli Romové, anticiganisti budou mít radost. Rodinná terapie také moc nepomohla. Soud tedy z nezbytné sáhl k předběžnému opatření a svěřil dívku do péče matčiným příbuzným. Také Romům, kteří sami mají několik dětí. A najednou bylo po problému s docházkou. A to i když slečna teď musela dojíždět z venkovského bydliště příbuzných. Chodit do školy byla v téhle druhé rodině naprosto samozřejmost. Stejně jako pravidelná domácí příprava. A to rozhoduje i ve většině podobných případů. U Romů i Neromů. A nejen u těch z vyloučených lokalit.

Miroslav Hudec, psycholog a publicista

Dopisy jsou redakčně kráceny. Názory v této rubrice nemusejí vyjadřovat stanovisko redakce